

Alueellisen erivertaisuuden monet muodot

Sami Moisio ©

Helsingin yliopisto

Geotieteiden ja maantieteen osasto

Salossa 29.8.2023

Esitelmän rakenne

- Alueellisten erojen maantiede
- Eriarvoisuus muotiteemana
- Alueellinen erivertaisuus
 - Aluerakenteen komponentit
 - Alueellisen erivertaisuuden kolme ulottuvuutta
- Suomen aluerakenteen muuntuminen geopoliittisen murroksen seurauksena

Alueellisten
erojen
maantiede:
väestö (kuva:
Timo Aro,
elokuu 2023)

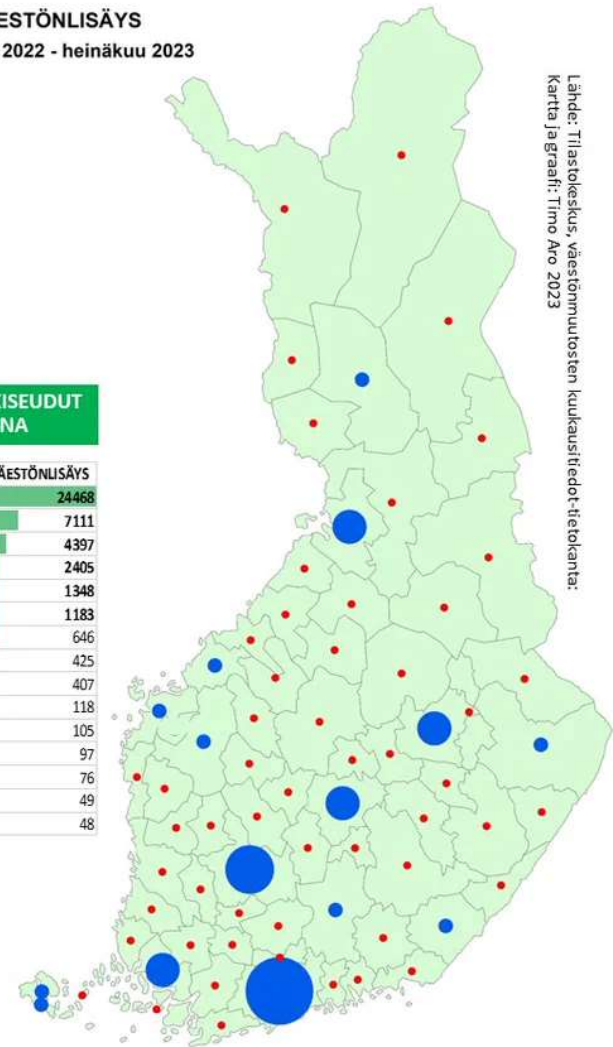
SEUTUKUNTIEN VÄESTÖNLISÄYS

Rullaava 12 kk elokuu 2022 - heinäkuu 2023

KASVANEET KAUPUNKISEUDUT VIIMEISEN 12 KK AIKANA

SIJOITUS	SEUTUKUNTA	VÄESTÖNLISÄYS
1.	Helsingin	24468
2.	Tampereen	7111
3.	Turun	4397
4.	Oulun	2405
5.	Jyväskylän	1348
6.	Kuopion	1183
7.	Vaasan	646
8.	Jakobstadsregionens	425
9.	Rovaniemen	407
10.	Seinäjoen	118
11.	Lappeenrannan	105
12.	Ålands länbygd	97
13.	Joensuu	76
14.	Mariehamns stads	49
15.	Lahden	48

Lähde: Tilastokeskus, väestömuutosten kuukausitiedot-tietokanta:
Kartta ja graafi: Timo Aro 2023

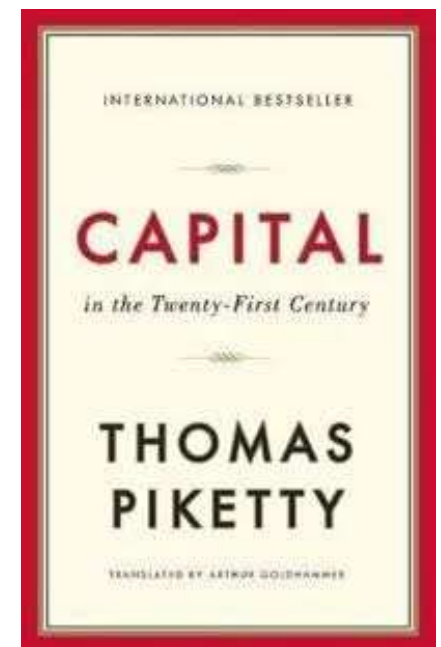
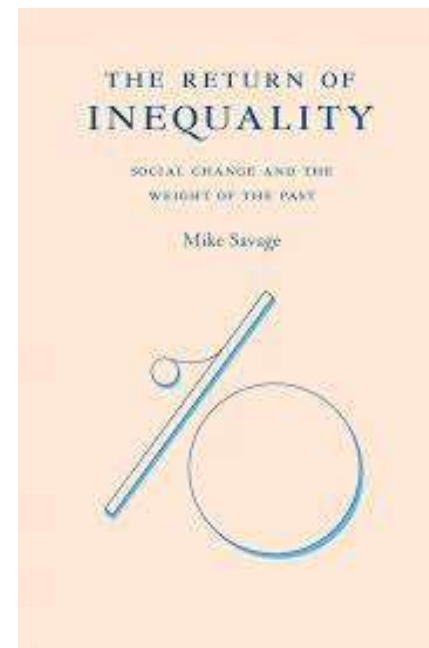
KAUPUNKISEUTUJEN VÄESTÖNLISÄYS

Alueellisten erojen maantiede: ”puhdas siirtymä”

- ”EK:n mukaan vihreät investointiaikomukset ovat nousseet 140 miljardin euron tasolle, kun myös maatuulivoima ja energiansiirtoyhteydet ovat nyt mukana arvioissa (yli 200 hanketta eri puolilla Suomea).”
<https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/>
- ”Vihreä siirtymä tuo Suomeen niin paljon uusia investointeja, että Koneen hallituksen puheenjohtaja Antti Herlin, 66, sanoi taannoin, ettei hän ole nähnyt vastaavaa koko elinaikanaan.... Monet syrjäisetkin seudut tulevat näkemään merituulivoimaloita, maatuulivoimaloita, aurinkopaneelikenttiä, sähkölinjatyömaita, akkutehtaita ja vetylaitoksia.... Potti ei kuitenkaan jakaudu tasan. Jakauma kallistuu kohti tiettyjä teknologioita ja tiettyjä alueita.” HS 28.8.2023
- <https://www.hs.fi/talous/art-2000009802636.html>

Eriarvoisuus muotiteemana

- ”Since 2008, wonks, politicians, poets, and bankers have all started talking about inequality. But are they interested in making us more equal?” (Savage 2021)
- Poliittinen tilaus: kestävän kasvun kannalta ongelmallinen asia
- Tulonjako ja varallisuuserot dominoivat keskustelua
- Eriarvoisuuden monet ulottuvuudet: luokka, gender, etnisyys jne.
- Myös alueellinen epätasa-arvo noussut agendalle

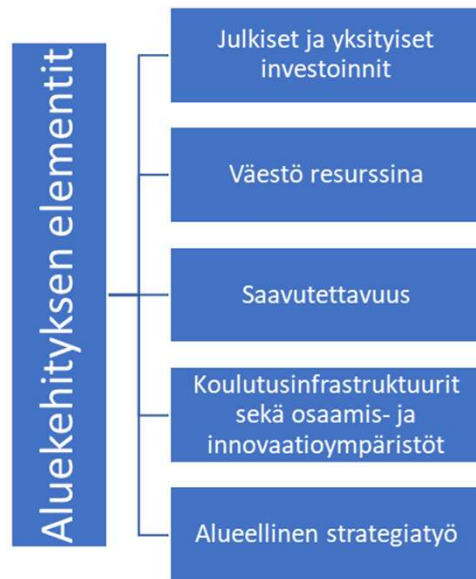
Eriarvoisuudesta erivertaisuuteen (Antti Kauppinen 2020)

- ”Eriarvoisuuspuheella voidaan viitata moniin eri asioihin. Usein sillä tarkoitetaan hyvien asioiden epätasaista jakautumista. Ei kuitenkaan ole itsessään huono asia, että joillakin menee paremmin kuin toisilla. Silloin kun taloudellinen eriarvoisuus on ongelma, kyse on sen syistä tai seurauksista.... On kuitenkin myös itsessään moraalisesti **ongelmallinen eriarvoisuuden muoto, jota kutsun erivertaisuudeksi**. Siinä on kyse joidenkin herruudesta ja ylivallasta toisiin nähden tai siitä, että joitakin suositaan järjestelmällisesti toisten kustannuksella. Erivertaisuus ei sovi yhteen jokaisen yksilön moraalisen tasa-arvoisuuden kanssa, joten se on itsessään huono asia.”

Alueellinen erivertaisuus (spatial-relational inequality)

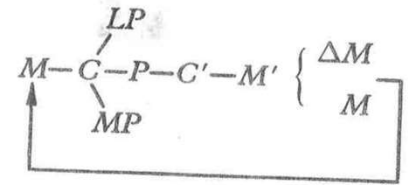
- Alueet tai paikat ovat erivertaisia, jos jokin päättävä taho tai vakiintunut käytäntö suosii järjestelmällisesti ”hyvien asioiden” jakamisessa parempiosaista aluetta tai paikkaa suhteessa huonompiosaiseen
- Alueet voivat olla erivertaisia keskenään sen lisäksi, että ne ovat taloudellisesti eriarvoisessa asemassa
- Alueellisessa erivertaisuudessa on kyse joko alueiden välisistä valtasuhteista – joita ei voi oikeuttaa heikommalle osapuolelle – tai joidenkin alueiden tai paikkojen kohtelemisesta toisia vähempiarvoisina
- Alueellisesta erivertaisuudesta on kyse esimerkiksi silloin kun julkisia investointeja jaetaan viittaamalla ”itsestäänselvyyksiin”, ”ajan henkeen” tai joidenkin alueiden oletettuun ”heikkouteen”
- Alueellinen erivertaisuus (hierarkkiset ja vinoutuneet suhteet) viittaa rakenteelliseen prosessiin, jossa eriarvoisuuden erilaisia muotoja tuotetaan ja koetaan

Valtion aluerakenne ja erivertaisuuden ulottuvuudet

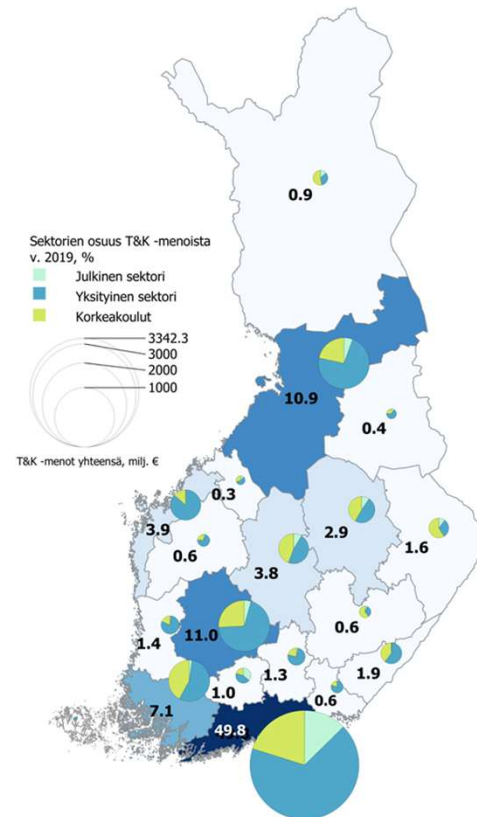

- Epätasainen alueellinen kehitys (*materiality*)
- Erivertaistavat alueelliset imaginaarit (*imaginaries*)
- Erivertaisuuden kollektiivipolitiikka ja kokemus (*experience*)

Epätasainen alueellinen kehitys

- Julkisilla ja yksityisillä investoinneilla on suora vaikutus Suomen alueiden työpaikka- ja väestökehitykseen, kiinteistöjen vaihtoarvoihin ja elinympäristön kehitykseen.
- Joitakin alueita vaivaava investointivaje on rakenteellinen ongelma.
- Investointivaje on kaikkein selkeimmin nähtävissä tarkasteltaessa tutkimus- ja kehityspanosten jakautumista Suomessa.

Epätasainen alueellinen kehitys

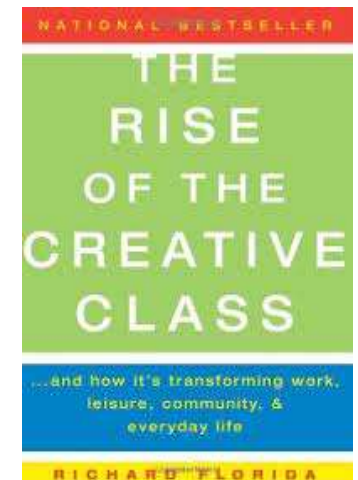
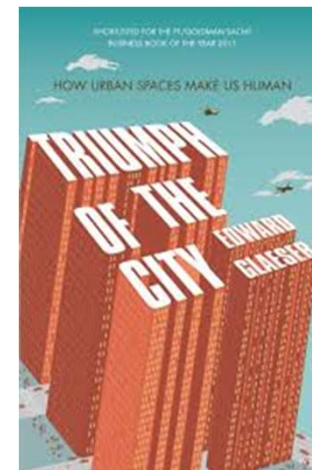
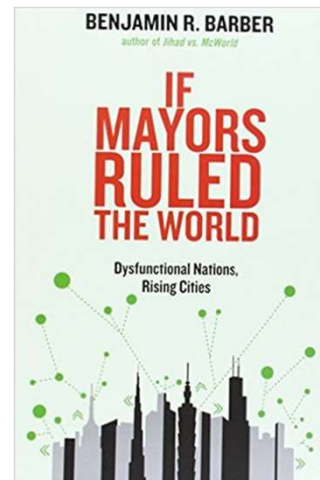
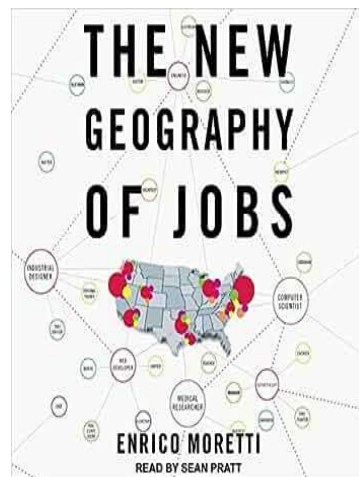
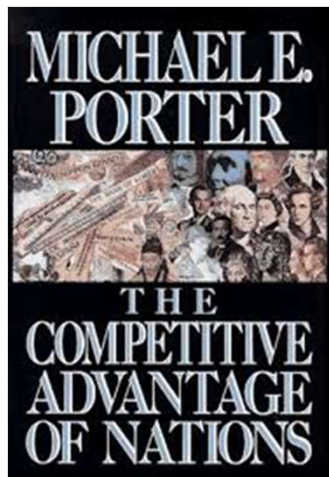
T&k-menot (milj.EUR) 2021

		Yhteensä	YRITYSSEKTORI YHTEENSÄ	JULKINEN SEKTORI + YVT YHTEENSÄ	KORKEAKOULUSEVÄESTÖ KTORI YHTEENSÄ	Väestö 31.12.2021	T&k- menot/asukas (EUR) 2021
2021	MK01 Uusimaa	3 725,4	2 618,0	421,0	686,5	1 714 741	2 173
	MK02 Varsinais-Suomi	516,1	318,9	9,6	187,6	483 477	1 067
	MK04 Satakunta	77,7	59,8	1,8	16,1	214 281	363
	MK05 Kanta-Häme	77,4	38,5	26,0	13,0	170 213	455
	MK06 Pirkanmaa	889,3	677,7	36,5	175,1	527 478	1 686
	MK07 Päijät-Häme	98,6	70,9	2,6	25,1	205 124	481
	MK08 Kymenlaakso	35,2	23,7	161 391	218
	MK09 Etelä-Karjala	135,1	76,3	0,5	58,4	126 107	1 071
	MK10 Etelä-Savo	41,8	12,0	3,7	26,0	131 688	317
	MK11 Pohjois-Savo	217,3	104,8	21,1	91,4	248 363	875
	MK12 Pohjois-Karjala	119,8	45,0	8,3	66,6	163 281	734
	MK13 Keski-Suomi	281,3	156,8	20,5	104,0	272 683	1 032
	MK14 Etelä-Pohjanmaa	49,8	37,1	1,4	11,3	191 762	260
	MK15 Pohjanmaa	236,6	199,5	0,5	36,6	176 041	1 344
	MK16 Keski-Pohjanmaa	28,2	17,7	2,1	8,4	67 915	415
	MK17 Pohjois-Pohjanmaa	862,6	653,2	40,0	169,5	415 603	2 076
	MK18 Kainuu	25,5	15,8	2,3	7,3	71 255	358
	MK19 Lappi	68,2	22,6	8,8	36,8	176 494	386
	MK21 Ahvenanmaa	5,2	4,4	30 344	171

Erivertaisuus ja valtion keskushallinto

- Alueilla ja paikoilla on erilainen kyky kiinnittyä valtiovallan strategisiin linjauksiin
- Alueiden ja paikkojen kyky vakuuttaa valtion keskushallinto investointien ”hyödyllisyydestä” ja ”kannattavuudesta” vaihtelee
- Esimerkki paikkakunnalta x:
- **Haastattelija: Mitä toivoisitte julkisen rahoituksen osalta?**
- **Kaupunginjohtaja: ”Mahdollistavia investointeja infrastruktuuriin. Toisenlaista julkista diskurssia aluepolitiikasta. Esimerkiksi hallitukset voisivat tehdä paljon investointitoiminnan eteen, jos pääministeri esimerkiksi ilmoittaisi, että maaseutualueille kannattaa investoida ja että valtio kannustaa tällaiseen toimintaan pitkällä tähtäimellä. Tämä olisi helposti toteutettavissa ja muuttaisi merkittävästi odotuksia, sen sijaan että asiasta vaietaan täysin tai puhutaan vain suurimpien kaupunkiseutujen kehityksestä.”**

Erivertaistavat alueelliset imaginaarit

Maaseutu kasaantumisen käänköpuolena

- Urbaani kasaantuminen sosiaalisen elämän muutokseen, yhteisöllisyyteen sekä ihmisten halujen ja tarpeiden muutokseen liittyvänä kysymyksenä (esim. modernin kulutuskulttuurin urbaani luonne) > kaupunki ”menestyksen paikkana” (stressaava mutta potentiaalisesti palkitseva ympäristö)
- Kaupunki taloutena ja kasvun paikkana
 - Mittakaavaedut
 - Sijoittumisedut
 - Urbanisaatiohyödyt (kuluttajat, työntekijät, yritykset, luova toiminta)
- Kaupunki mieltyy kansainvälisyytenä, maaseutu kansallisena
- Kaupunki luonnollisena investointikohteena, maaseutu tuhlauksena

Kollektiivipolitiikka (experience): esimerkkinä
kiinteän omaisuuden devaluaatio

Alueellisen erivertaisuuden kokemuksen tutkimus ja sen puutteet

revenge of the places that don't

academic.oup.com/cjres/article/11/1/189/4821289

JOURNAL ARTICLE

The revenge of the places that don't matter (and what to do about it)

Andrés Rodríguez-Pose

Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, Volume 11, Issue 1, March 2018, Pages 189–209, <https://doi.org/10.1093/cjres/rsx024>
Published: 23 January 2018

PDF Split View Cite Permissions Share

Article Contents

- Abstract
- From hectoring to revenge
- The dominant narrative
- Places that matter and places that don't matter
- The revenge of the places that don't matter
- Are we surprised?

Abstract

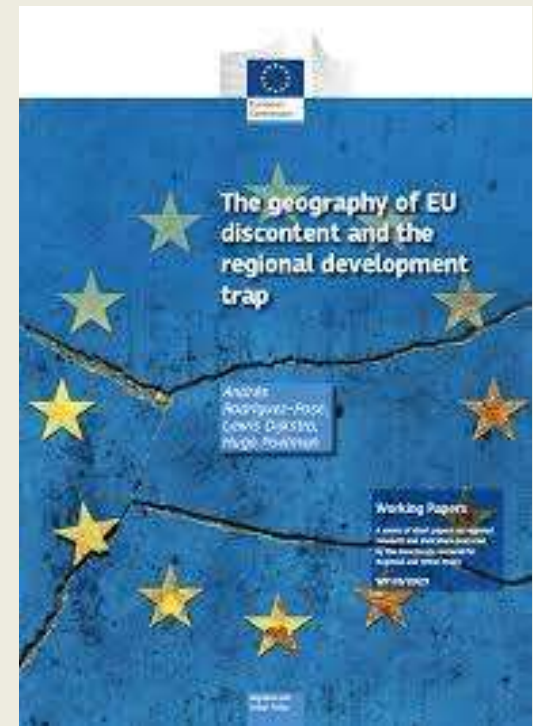
Persistent poverty, economic decay and lack of opportunities are at the root of considerable discontent in declining and lagging-behind areas the world over. Poor development prospects and an increasing belief that these places have “no future”—as economic dynamism has been posited to be increasingly dependent on agglomeration economies—have led many of these so-called “places that don't matter” to revolt against the status quo. The revolt has come via an unexpected source: the ballot-box, in a wave of political populism with strong territorial rather than social foundations. I will argue

Open Access in SHAPE subjects
READ THE RESEARCH
PDF
Help

CITATIONS 878 VIEWS 30,228 ALTMETRIC 1491
More metrics information

Email alerts

16.24 29.8.2023

Tulevaisuus: kohden suuralueiden geopolitiikkaa?

